

Muzea a zajímavosti

- **Muzeum vína Reneto**, Matasci Fratelli, Via Verbano, Reneto, tel. 091 7356011. Náhled do pěstování vinné révy a výroby vína: fáze vinařství až k vypalování tvrdého alkoholu. V pracovní dny na základě poptávky.

Výlety

- **Agroturistický výlet na kolech** na rovině Magdino: Mezi Bellizonou a jezerem Logo Maggiore se na 2000 ha nachází jedna z nejlepších zemědělských zón kantonu. Naučná stezka je vyznačena, návštěva statků poskytne náhled do moderního zemědělství. Možnost pikniku na břehu řeky Ticino stejně jako na některých dvorech. Informace: tel. 091 8502791, www.veloland.ch.
- **Sentiero delle vigne** (značeno), 5 km mezi vinnou révou, z Monte Carasso do Cugnasca.

LOCARNO

↗ XXIII/C2

Staré město Locarno je ve tvaru písmena S u tehdejšího břehu jezera **Lago Maggiore**. Skládá se ze spodní části na náměstí Piazza Grande a na terase položené v horní části. Zámek a staré kostely se nacházejí v tehdejším centru. V 19. stol. se město rozšířilo na délku. Domy Locarna mají poněkud fádní fasády, o to překvapivější jsou potom vnitřní nádvoří s lodžemi a bujnou vegetací. Pěkná zákoutí se nacházejí mezi Piazza Sant'Antonio a Via Cittadella, ve Via Borghese, na náměstí Piazza delle Corporazioni a Piazzetta de' Capitani.

Dějiny

Název pochází z keltského *Leukera* (bílá – nárazka na zpěňnou řeku Maggia). Locarno je osídleno od dob Římanů. Kolem roku 1000 patřilo k Lombardii, církevně k biskupství milánskému. Roku 1152 bylo předáno biskupství Como, světská **moc** zůstala císaři věrnému rodu *Orelli*, přešla roku 1342 na rod Visconti, kteří byli vystřídání kulturně založeným rodem *Rusca* a roku 1503 Švýcary. Milánští vévodové vystavěli **hrad**, který patřil k největším v Lombardii. Castello bylo

v letech 1503 až 1798 sídlem spříseženských místodržících.

Locarno bylo důležitým překladištěm při obchodování severu a jihu. V době reformace byla z města vyhnána protestantská elita, což vedlo k jeho úpadku. V letech 1803 až 1878 bylo Locarno spolu s Bellizonou a Luganem sídlem vlády nového kantonu (střídavě). Kolem r. 1900 se Locarno rozvinulo jako **prázdninové středisko** a roku 1925 se zde konala konference, jejíž výsledky vstoupily do dějin jako **smlouvy z Locarna** mezi Francií, Německem a ostatními státy. Po druhé světové válce začala intenzivní výstavba ve spodní části údolí Maggia, na pobřeží jezera a úbočí s krásnými výhledy.

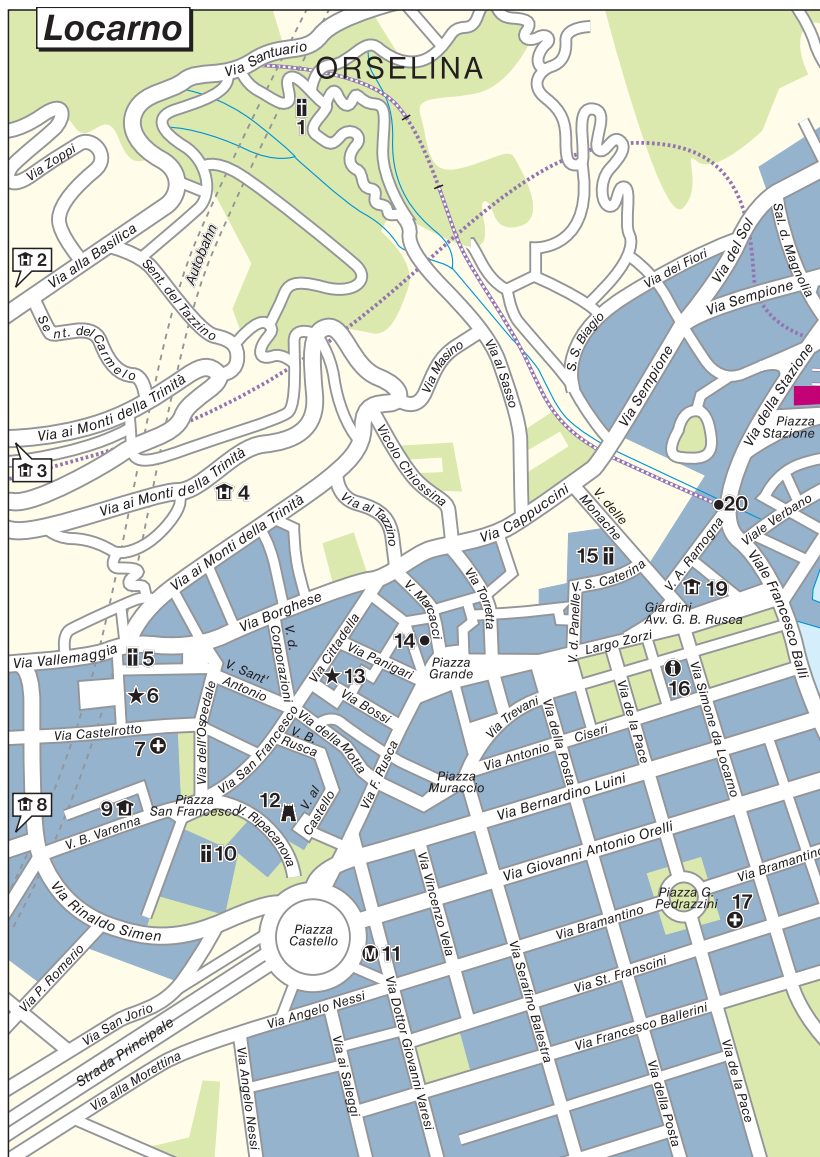
Procházka po starém městě

Piazza Grande

Piazza Grande je velkorysým komplexem s arkádami. Stojí zde věž **Torre del Comune** ze 14. stol. Na jižní straně byl kdysi přímý přístup k jezeru, dnes se zde nacházejí obchodní stavby a **Giardino Pubblico**. V lázeňské síni se dnes nachází **turistické centrum**. Nejstarší stavbu náměstí spatříme na západní straně. Roku 1897 přebudované **Municipio** je od roku 1854 Obecním domem. Palác **Palazzo Governativo**, č. 47, stojící naproti Municipiu, byl vystavěn roku 1838 architektem *Piodou* a do roku 1878 byl sídlem vlády. Palác **Palazzo delle Poste** byl vystavěn roku 1996 *L. Vacchinim*. V ulici Via delle Pace směřující na jih, se konala roku 1925 mezinárodní konference.

Castello Visconti

Po Via Franchino Rusco dorazíme ke Castellu, kdysi nejdůležitějšímu zámku kantonu Ticino, dnešnímu **muzeu**. Původ tohoto zámku bychom našli v pozdním středověku, roku 1342 byl zámek dobyt a následně rozšířen Luchinim Viscontim. V 15. stol. následovalo **vybudování systému opevnění**, které mělo chránit jak zámek, tak přístav, a které sahalo až ke konci ulice Via Franchino Rusco.

Spríseženci roku 1532 **opevnění zbořili**. Ze čtyř věží zůstala zachována jen jedna. Západní zeď lemovaná hradebním příkopem přechází

v severozápadním rohu ve věž. Castello byl roku 1923 zrestaurován, a tak je možno si ho dnes prohlédnout v renesanční podobě.

- ii 1 Madonna del Sasso, kostel a klášter
- 🏠 2 Casa Lumino
- 🏠 3 Pensione Olanda
- 🏠 4 Villa India
- ii 5 Chiesa San Antonio
- ★ 6 Casa Rusca/ městská pinakotéka
- ⊕ 7 Nemocnice
- 🏠 8 Hotel Garni Nessi
- 🏠 9 Turistická ubytovna
- ii 10 Klášterní kostel San Francesco
- 🏛️ 11 Museo Civico e Archeologico
- 🏰 12 Castello Visconti
- ★ 13 Casa dei Canonici
- 14 Municipio/radnice
- ii 15 Monastero Agostiniane u. Chiesa Santa Catarina
- 📍 16 Turistické informace
- ⊕ 17 Nemocnice
- ⚠️ 18 Camping Delta
- 🏠 19 Hotel du Lac
- 20 Údolní stanice kabinkové lanovky do Orseliny
- ✉️ 21 Hlavní pošta
- 🏠 22 Ramada Hotel Arcadia
- ii 23 Kolegiátní kostel S. Vittore
- 🏠 24 Camelia
- 🏠 25 Hotel Esplanade Resort & Spa
- 🏠 26 Villa Novecento

Západním vchodem z 15. stol. se člověk dostane do **kasáren** a do **atria**. Zde se návštěvníkovi naskytne pohled na **arkádovité**

nádvoří a malebnou lodžii. Na **schodišti** upoutává renesanční freska. Stěny a stropy **sálů** jsou zdobeny erby místodržících,

počínaje bernským *Sabastianem von Stein*. Kazetové stropy jsou zdobeny gotickými dekoračními prvky.

Casorella

Severovýchodně se k zámku připojuje Casorella vystavěná na konci 16. stol. a přestavěná *Orellim*. Pyšní se průčelím s rustikálními lizénami a portálem s volutovým štítem a bystami básníků 19. stol. Na západním konci se nachází loggia s freskou, v poschodí stropní malba od *Orelliho*. Dnes je Casorella využívána pro **vystavy umění**.

Bazilika San Francesco

Cesta dále vede k náměstí Piazza San Francesco a zde k náhrobku *Giovanniho Orelliho* z roku 1347. Klášterní kostel San Francesco je příkladem postředověké architektury žebřavých řádů, nově byl přestavěn v 16. stol. *Giovannim Beretem*. Klášter byl zrušen roku 1848. San Francesco je **bazilikou** se střechou z kamenných desek, kvadratickým hlavním chórem a dvěma polygonálními vedlejšími chóry. Pět párů sloupů s arkádami odděluje prostřední loď s trámovým stropem od vedlejších lodí, které jsou uzavřeny křížovou klenbou. Za povšimnutí stojí skupina zvěstování vyobrazení apoštolů z 16. stol. Na bočních stěnách je podařená iluzivní malba (18. stol.) od *Antonia Orelliho*.

Napravo od apsidy vede cesta k dřívější **budově kláštera** (dnes učitelský seminář), v jižním křídle je refektář vyzdoben iluzivními malbami z roku 1716 od *Baldassara Orelliho*.

Hřbitov

Jihozápadním směrem leží hřbitov (*cimiterio*) s náhrobky typickými pro 19. stol. a okrouhlou **hřbitovní kaplí Rusca** postavenou roku 1845 architektem *Pidou* stejně jako původní kostel, dnešní **hřbitovní kaple S. Marie v Selvě**. Kostel byl kompletně vyzdoben malbami a byl i přes mohutné protesty roku 1884 s výjimkou kvadratického chóru a pozdně středověké věže zbourán. Na vnější straně chóru jsou

vpuštěny keramické misky, uvnitř se nacházejí křížové klenby na konzolách. Nejstarší fresky jsou dílem mistra kaple S. Marie v Selvě a jeho pomocníků. Skromný obraz Ukřižování mezi okny presbytáře byl namalován roku 1401.

Via Sant'Antonio

Cesta vede na náměstí Piazza Sant'Antonio zpět do ulice Vias Sant'Antonio. Dům č. 3, **Casa Simona**, nabízí fresku madony od *G. Orelliho*, červeně zbarvený žulový portál nádvoří s lodžii. Nalevo od kostela se nachází Casa Rusca, dnešní **městská pinakotéka**.

Chiesa Nuova

Kostel **Santa Maria Assunta**, nazývaný taktéž Chiesa Nuova, na silnici Via Citadella byl postaven roku 1630 *C. Orellim*. Zřetelná je nápadná raně barokní dekorace se štukaturami. Tvůrce štukatur vyzdobil kostel také freskami v chóru. Na levé straně oltáře stojí socha San Germana zahalená látkou, na pravé straně v mramorovém rohu dřevěná socha Matky Boží ze 17. stol.

Via Borghese

V ulici Via Borghese č. 14 se nachází **Casa del Negromante**. Obytný dům ze 14. stol. skrývá v atriu fresky z 16. stol.: švýcarský kříž a erby z pozdější doby švýcarské nadvlády. V nádvoří se nachází portikus a galerie usazená na dřevěných sloupech.

Palác **Palazzo Morettini** (č. 12) z poč. 18. stol., přestavěn roku 1870, se honosí pěknou přední zahradou. Collegio S. Eugenio je původním kapucínským klášterem SS. Rocco e Sebastiano, v kostele se nacházejí malby Ukřižování z roku 1602 od *Enea Salmeggia*. Naproti kostelu se nachází **Palazzo Franzoni**, barokní stavba ze 17. stol. se stropními malbami od *Caldelliho*.

Klášter S. Catharina

V uličce Via Monache se nachází ženský klášter S. Catharina ze 13. stol. Roku 1571 byl řád zrušen a objekt přiřazen ke špitálu,

Pohled na deltu
řeky Maggia

roku 1616 byl kostel přestavěn. V presbytáři se nachází rokokové štukatury a v klenbě vyobrazení svatého *Augustina od Guiseppe Orelliho*. Klášter je stavba o třech křídlech se sloupovými arkádami ze 17. stol.

Bazilika San Vittore

Muralto bylo centrem římské osady, dnes ovšem splynulo s Locarnem. Nedaleko nádraží severovýchodním směrem se nachází klášterní kostel S. Vittore, který je společně se S. Nicolao v Giornicu **nejdůležitějším románským kostelem v kantonu Ticino**. Vystavěn byl v letech 1090–1110, zvonice z roku 1527 byla roku 1932 zvýšena. Vnitřek kostela byl v 17. a 19. stol. nově uspořádán. S. Vitorre je **pilířová bazilika** se třemi polokulovitými uzavřenými kněžišti a podzemní kaplí pod hlavním kněžištěm, která byla postavena z tesané žuly, částečně také z mramoru. Na jižní straně se nachází renesanční věž z roku 1527. Na jižní stěně se skví reliéf s erbem Muralta (1524) a také mramorový reliéf svatého Viktora jako jezdce na koni (1462).

Za povšimnutí stojí tři vousaté hlavy na standartě, znázornění svaté Trojice, které bylo koncilem zakázáno. Na západní straně věže jsou vytesané údaje o cenách potravin. Názorně ukazují zdražení z roku 1527, které vedlo k ukončení stavebních prací na věži.

V jihozápadním koutě se nachází kostnice z roku 1745, za ní kaple Nejsvětější svátosti ze 17. stol. Schody vedou ke kněžišti a k chóru, který byl roku 1859 obnoven a zvýšen. Toto restaurování uvedlo strukturu kostela opět do původního stavu.

Pod presbytářem se nachází jedna z nejzachovalejších **podzemních hrobek** ve Švýcarsku s **jedinečnými hlavicovitými plastikami**. Skládá se z 10 volných pilířů a 12 pilastrů, křížové klenby a čelního oblouku. Každá z 22 hlavic je jiná, takže vznikl skutečný vzorník lombardského umění tehdejší doby. Lze zde objevit akantové listy, ptactvo, zvířecí a lidské hlavy.

V prvním klenebním poli, které vzniklo kolem roku 1500 pod vedením *Antonia da Tradate*, lze spatřit pozdně gotické **fresky** se čtyřmi svěťci. Stěny a apsidy tří lodí jsou

zdobeny velkým množstvím fresek z různých období. Nejstarší a nejvýznamnější cyklus fresek byl odkryt při restaurování kostela (1977–89). Zobrazuje scény z knihy Genesis a vznikl pravděpodobně kolem roku 1150. Na jižní stěně protilehlého průčelí je freska Krista a květinová dekorace. Fresky v malé apsidě v jižním křídle kostela pocházejí ze 13. stol.: *Majestas Domini* s anděly a tvářemi apoštolů, které lze spatřit v křížovém klenutí předcházející oblouku. Ve spodní části chóru za hlavním oltářem lze rozpoznat fragment scény Zvěstování s Bohem Otcem, který je orámován nápisem a jmény zakladatelů dílny *Seregnesi* (1467).

Velká velikonoční scéna ve větší apsidě byla vytvořena německým malířem *Hansem Schmidtem* roku 1583. Postavy proroků, které jsou umístěny nad freskou, odpovídají manýrismu 16. stol. V hlavní klenbě lze ne zcela zřetelně rozpoznat dekorace se světcí a postavami oděnými v damaškovém rouchu. Jsou připisovány malířům z kruhu *Antoniu da Tradatemu* (1500).

Pamětihodnosti v jiných částech města

Solduno

V městské části Solduno byla nalezena pohřebiště z doby železné. Nachází se zde kostel **S. Giovanni Battista** z roku 1789 a kostel **S. Trinità**, postavený roku 1621. Poslední zmíněný kostel disponuje podárenými votivními malbami, z největší části od *Baldassara Orelliho*.

Orselina

Nad Locarnem v Orselině se v krásné krajině nachází velmi fotogenický **poutní kostel Santa Maria Assunta (Madonna del Sasso)**. Františkán *Frà Bartolomeo d' Ivrea* chtěl po zjevení v roce 1480 vytvořit na pahorku Sasso místo náboženského rozjímání a vybudoval dvě kaple. Ty byly brzo rozšířeny, později se přidal klášter. Po cestě z Locarna

k místu „Sasso“ bylo vystavěno, resp. naplánovno velké množství kaplí. Zachovány zůstaly dvě **skupiny skulptur** v terakotě, které jsou připisovány *Francesku Silvovi*; představují Poslední večeři a Rozšíření Svätého ducha. Za zmínku stojí také vyřezávaná skupina plaček v **Capella Von Roll**, dílo lombardského realismu z 15. stol.

Poutní kostel, který se nachází na skalním výběžku, pochází z 16. a 17. stol. V letech 1903–25 byl nově vybaven. Křížová klenba byla v 17. stol. vyzdobena štukaturami. Vyobrazení milostné madony nad hlavním oltářem pochází z roku 1480. Slavný útěk z Egypta na jižní straně objektu je dílem *Bramantina* asi z roku 1520. Nástěnná malba se svatým *Martinem* a *Viktorem* je dílem *Gorly* a monumentální scéna ukládání do hrobu v třetí vedlejší kapli z roku 1870 je dílem *Antonia Ciseriho*. Sbírkou votivních tabulí lze zhlédnout na stěnách kostela nebo v muzeu **Casa del Padre** společně s obrazy a skulpturami (viz níže). Vždy 1. září se koná **slavnost Madonna del Sasso**.

Praktické tipy

Informace a služby

- **Turistická kancelář Lago Maggiore**, Via B. Luini 3, 6600 Locarno, tel. 091 7910091, fax: 091 7851941, www.maggiore.ch.
- **Guestcard**: K dostání v dopravním servisu, poskytuje slevy v regionu.
- **Navigazione Lago Maggiore**, tel. 091 7516140, www.navigazione.laghi.it. Jízdní řád a tarify lodí je zeře.

Ubytování

Hotely u jezera, v Locarno a Asconě zvyšují v hlavní sezoně značně své ceny, např. během filmového festivalu. Je nutno se včas informovat.

- **Ramada Hotel Arcadia**, Lungolago G. Motta, Locarno, tel. 091 7561818, www.ramada-treff.ch. Pěkná poloha u jezera, velké, útulné pokoje s balkonem. Pěkná restaurace s terasou, regionální kuchyně. DP 260–350 CHF.

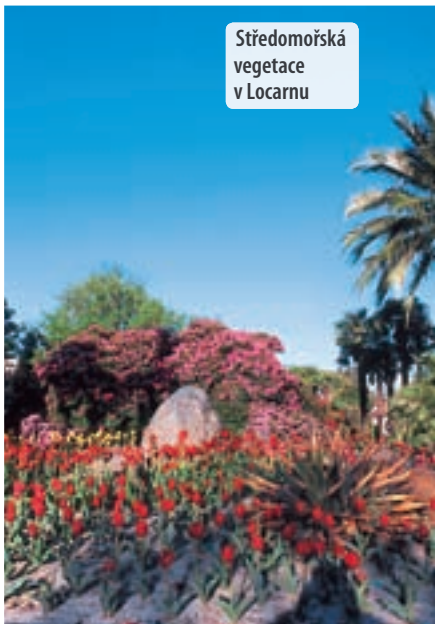
- **Hotel Esplanade Resort & Spa**, Via delle Vigne 66, Minusio, tel. 091 7358585, www.esplanade.ch. V exotickém parku s výhledem na jezero. Wellness, fitness, golf. 75 pokojů a apartmánů. DP 270–430 CHF.
- **Hotel du Lac**, Via Ramogna 3, Locarno, tel. 091 7512921, www.du-lac-locarno.ch. Část pokojů vybavena balkonem. DP 140–234 CHF.
- **Hotel Garni Nessi**, Via Varenna, Locarno-Solduno, tel. 091 7517741, www.garninessi.ch. Moderní hotel se světlými pokoji, vyhříváným zahradním bazénem, bar, garáž. DP 150–225 CHF.
- **Villa India**, Via ai Monti 62, Monti, tel. 091 7511210. Originální, jednoduché, pěkný výhled. Listopad–březen zavřeno. DP 100–158 CHF.
- **Penzion Olanda**, Via ai Monti 139a, Monti, tel. 091 7514727, www.pensione-olanda.ch. 10 pokojů, částečně s výhledem na jezero. Prosnec až březen zavřeno. DP 110–130 CHF, DP bez sprchy/WC 100–110 CHF.
- **Camelia**, Via Gian Gaspere Nessi 9, Muralto, tel. 091 7431441, www.camelia.ch. Sympatická vila, 41 pokojů. DP 172–212 CHF.
- **Novecento**, Via Butti 1, Locarno-Muralto, tel. 091 7434593, www.novecento.ch. Centrální poloha, nekuřácký rodinný ekohotel se snídaní formou bufetu ve staré vile se světlými pokoji. DP 140–180 CHF.
- **Casa Lumino**, Via del Tiglio 36, Monti, tel. 091 7511028, www.casalumino.ch. Svaz čtenářů Bible, pěkná poloha nad Locarnem, plavecký bazén. 28 pokojů. DP 174–204 CHF.
- **Ubytovna „Palagiovani“**, Via Varenna 18, Locarno. Tel. 091 7561500, www.youthhostel.ch. V „paláci mládeže“, položeno na okraji starého města. 74 pokojů (2–6 lůžek). DP 117–123 CHF. Místo na spaní se sprchou/WC nebo Lavro (liturgická očista) 40–50,50 CHF.

Kempování

- **Camping Delta**, Via Respini 7, Locarno, tel. 091 7516081, www.campingdelta.com. Dobré místo v deltě řeky Maggia u jezera. Listopad až březen zavřeno. Doporučuje se včasná rezervace.

Středomořská
vegetace
v Locarnu

Jídlo a pití

- **Citadella**, Via Citadella 18, Locarno, tel. 091 7515885. V poschodí restaurace s vynikajícími pokrmy z ryb.
- **Bistrot Latino**, Via Maracci 9, tel. 091 7510170, moderní bistro na starém městě s terasou a středomořskou kuchyní. V sobotu a neděli zavřeno.
- **Il Bocalino**, Via della Motta 7, Locarno. Tel. 091 7519681. Biokuchyně, bylinky, zelenina, ryby.
- **Antica Osteria**, Via dei Pescatori 8, Locarno, tel. 091 7301524, úterý zavřeno. Dobrá italská restaurace za rozumné ceny.
- **Centovalli**, v Ponte Trolla u Locarna, tel. 091 7961444, italská kuchyně s messinskými specialitami, např. výtečné rizoto.

Noční život

- **Festival Café Bar**, Viale Bali 2, Locarno, tel. 091 7521259. Pondělí–čtvrtek 7.30–21, pátek/sobota 7.30–01.00, oblíbený klub, latinskoamerická hudba, house.

- **Sport Bar**, Via delle Posta, Locarno, tel. 091 7512931, denně do 01.00. Oblíbený klub mládeže.
- **Palm Arte Bar**, Viale Vaerbanò 29, Locarno, tel. 091 7353636. Na pěší zóně.

Muzea a zajímavosti

- **Pinacoteca comunale Casa Rusca**, Piazza S. Antonio, Locarno, tel. 091 7563185. Dary od *Marguerite* a *Jean Arpových*, *Nesto Jacometti*, *Giovanni Bianconi*, *Rudolf Mumprecht* a nadace Filippo Franzoni. Otevřeno: úterý–sobota 10–17, vstupné: CHF 7.
- **Museo Casa del Padre**, Madonna del Sasso–Via Santuario 2, Orselina, tel. 091 7436265. Kostelní poklad, obrazy malíře Antonia Ciseriho (1821–91), předstupu obrazu „Pohřeb Ježíše Krista“ v poutním kostele. Otevřeno dle poptávky.
- **Museo Civico e Archeologico**, Castello Visconti, Via B. Rusca 5, Locarno. Vystavena je sbírka římských sklenic, sošky a architektonické zlomky z kostela San Vittore, nábytek a umělecká řemesla. Otevřeno: duben–říjen úterý–neděle 10–12 a 14–17.

Svátky a kulturní akce

- **Mezinárodní filmový festival v Locarnu**, Piazza Grande e Sale Cinematografiche, tel. 091 7910091 (informace) <http://jahia.pardo.ch>. Ne sice největší, ale nesrovnatelný filmový festival. Kdo zažil atmosféru na Piazza Grande, určitě se vrátí. V prvních dvou srpnových týdnech. Je nutno si včas rezervovat ubytování.
- **Rybí festival Muralto**, Piazzale Burbaglio, Muralto, tel. 091 7910091. Koná se vždy druhou neděli v březnu.

Nákupy

- **Trh**, Piazza Grande, Locarno, tel. 091 7563311 (radnice). Místní výrobky např. sýr, vajíčka, ovoce a zelenina, květiny atd. Otevřeno: čtvrtek 8–17.
- **Brocante** (trh se starožitnostmi), Città vecchia, Locarno, tel. 091 7910091.

Sport

- **Locarno–Bellinzona na kole**: Cyklistická trasa spojuje messinské hlavní město s Locarnem.

- **Pěší turistika**: Např. Sentiero della Collina bassa nad Locarnem (cca 1 h); výstup z Locarno Monti na Contra (6 km, cca 2.15 h); výlet do Mergoscia (4 h); denní výlet na vrchol Cimmeta (1671 m, 7.45 h). Všude jezdí poštovní autobusy, které lze využít na zpáteční cestě nebo na zkrácení trasy.

Výlety

- **Lanovkou a kabinkovou lanovkou do Orselina**, do Cardada a sedačkovou lanovkou na vrchol Cimetta. Nádherný výhled. Za hodinu lze z vrcholu Cimetta vystoupit na Cima della Trosa (1871 m), nádherný rozhled.
- **Výlet na lodi k italskému Isole Borromeo**: Lodě a vznášedla vyrážejí denně z Locarna a Ascony k ostrovům. Na ostrovech Isolla Bella a Isola Madre jsou zahrady, na ostrově Isola Pescatori si lze prohlédnout pitoreskní (hojně navštěvovanou) rybářskou vesničku.
- **Turistická oblast**: Údolí Verzascatal, Maggi a Centovalis.

ASCONA

↗ XXIII/C2

Z Locarna je jen kousek cesty přes deltu Maggia do Ascony, která představuje pro mnohé na severu Alp „slunečný ráj“ kantonu Ticino. Jako jedno z nejstarších sídel při jezeru Lago Maggiore byla Ascona ve středověku městysem strážným třemi hrady. Osud městyse se velmi spojil s osudem Locarna. Po jeho dobytí roku 1518 Švýcaři zničili hrady a kromě jedné románské kaple na pahorku severovýchodně od Ascony z nich nezbylo vůbec nic.

Ascona byla domovem **slavných uměleckých dynastií** jako např. *Serodine*, *Abbondio*, *Pisoni* a *Pancaldi*. Aristokraté zde marnili svůj čas, utopisté zkoušeli nové způsoby života, umělci se nechávali inspirovat. Nakonec se stala **turistickým střediskem**. Centrum starého města a úzké uličky, zasněžené kouty a poloha u jezera stále lákají návštěvníky.

Pěší zóna Piazza G. Motta

Oblíbeným místem setkání je pěší zóna s platany. **Municipio** bylo vystavěno v 16. stol. pro *Bartolomea Papia*.